

Геннадій Кофанов

Хто уколошкав натурника?

Нібито детективне оповідання з дурнуватою розв'язкою

Не минуло й трьох чвертей години, як я за допомогою розмірковувань збагнув дійсний стан речей. Тебе, звичайно, здивує та легкість і швидкість, з якою я розгадав цю таємницю. Але хіба я дарма прослужив десять років детективом у Лондоні? Смію тебе запевнити, геть не дарма.
З листа Льюїса Керролла до знайомої дитини.

Приватний детектив Солопій Охрімович Нишпорка, напівлежачи на холодильнику, у двадцять шостий раз перечитував улюблений епізод із еротичного роману «Волога ніздря брюнетки», коли дверний дзвоник бадьорим голосом вимовив: «Дзень-дзелень!»

Дочитавши до рядка, де героїня роману, пристрасно простогнавши «Апчхи!», сміливо оголила свою спокусливу носову хусточку, Солопій Нишпорка закрив книгу, скориставшись замість закладки сушеним тарганом, устав із лежачого на боці холодильника, натягнув на нижню частину свого організму фіолетові спортивні штани, пов'язав на верхню частину малинову краватку й тільки після цього роззявив двері.

За дверима фігурував друг Солопія Охрімовича – Захар Захарович Полуящиков, що тягся удруге великим пальцем правої руки до пупка дверного дзвоника.

– Захаре! – сказав приватний детектив.

– Моє шанування, Нишпорко! – привітався Захар Захарович, перемістивши себе у квартиру й захлопуючи двері поштовхом сідниць.

Якщо ти, безцінний мій читачу, обожнюєш подробиці щодо зовнішності персонажів, то от тобі по три штришки до портретів цих двох. Перший штришок: Нишпорка середнього росту, Полуящиков же русявий. Другий штришок: у Нишпорки над лівим оком коричнева брова, а неподалік – над правим оком – друга, аналогічна; у Полуящикова ж тільки одна, але теж коричнева, на лівій нозі трохи вище коліна, родимка. Третій штришок: Нишпорка носить волосся переважно на грудях; Полуящиков же більше на голові, а на грудях –

татуювання:

Не забуду кримінальний кодекс!

Якщо ж трьох штришків тобі, безцінний читачу, обмаль, то наштрихуй ще сам чого пожадаєш, я дозволяю.

Називаючи Солопія Охрімовича Нишпорку приватним детективом, я – автор цього нібито детективного оповідання – маю на увазі не його професію, а його хобі. За професією й за освітою він був двірником, а приватним розшуком займався заради власного задоволення у вільний від підмітань дворів і вулиць час.

А от Захар Захарович Полуящиков займався розшуком саме в робочий час, оскільки був інспектором карного розшуку. У нього теж було хобі, досить своєрідне: він любляв у вільний від роботи час підмітати двори й вулиці.

І що характерно – аматор Полуящиков підмітав асфальт талановитіше, чим професіонал Нишпорка, а аматор Нишпорка викривав злочинців успішніше, ніж професіонал Полуящиков. Тому вони часто вдавалися до допомоги один одному й ніколи один одному в такій допомозі не відмовляли.

От і нині, у день двадцять шостого перерачування Нишпоркою улюбленого епізоду «Вологої ніздрі...», інспектор Полуящиков геть недаремно перемістив себе у квартиру двірника, захоплюючи двері поштовхом сідниць.

– Убивство, – заявив гість, перемістившись і захопнувши.

– Гаразд, – погодився хазяїн. – Проходь на кухню, Захаре, сідай.

– Якогось громадянина Небіжчика, – додав Захар Захарович, сідаючи на газову плиту через брак стільця.

– Ясно, – кивнув Солопій Охрімович, лягаючи на холодильник.

– Іллі, – сказав інспектор.

– Зрозуміло. І ким же він був, цей убитий Ілля Небіжчик? – запитав двірник, ворущачи ліву ніздрю нігтем мізинця.

– Він був цим... Григоровичем, – уточнив Полуящиков.

– А чим він займався, цей Ілля Григорович Небіжчик?

– Він це... Натурич.

– Що-що?

– Або натурував? Ну, загалом – працював натурником. В ізостудії Палацу дитячої творчості імені Герострата. Позував для дитинчат, юних художників. А у вільний від цієї роботи час ще підхалтурював в університеті професором філософії. А вихідними й святковими днями ще підробляв, позуючи в себе вдома для

професійних художників. Коротше, крутився мужик.

– Ясно. Він страждав на хріматафілію. Це іноді буває.

– На що?

– На хріматафілію. Ну, гроші любив.

– Так і я теж... Кхе... От і сьогодні він у себе у квартирі позував відразу для трьох: для живописця Іваненка, скульптора Петренка й фотохудожника Сидоренка. Він їм позував, вони його... еее... живописали, скульптурили й фотохудожнили, потім улаштували перекур, він вийшов у ванну, а після перекуру Іваненко, Петренко і Сидоренко знайшли його у ванні мертвим, зі зашморгом на шії, із сокирою в потилиці й з осколками скляної ампули в роті. Ну, і зателефонували до міліції.

– Може, самі художники його й того? Сусідів опитали?

– Опитали, крім одного – сусіда зверху. Сусіди говорять, що приблизно дві години тому, а саме тоді й настала смерть Небіжчика, вони чули з його квартири шум, на кшталт тупоту бегемотів, кулеметної черги й тривалого вихлопу кишкового газу. Однак, Іваненко, Петренко і Сидоренко стверджують, що шуму не чули. А ти чув?

– А до чого тут я?

– Ну, ти ж і є його сусід зверху. Він мешкав саме під тобою.

– А. Небіжчик?! Ілля Григорович?! Той самий сучий син, що вибив мені зуб за те, що я, забувши закрутити крани, залив йому квартиру! Той самий мерзотник, що ледве не зламав мені ребро за те, що я ненавмисно зронив недопалок на його балкон, через що вигоріла половина його квартири! Той самий гад, що ледве не задушив мене за те, що я без злого наміру вмертвив совком його собачку! Той самий негідник, що роздер на мені одяг за те, що я кілька разів з неухважності підпалював газети в його поштовій скриньці! Той самий поганець, що вимазав мені фізіономію екскрементами за те, що я випадково випорожнив біля його дверей! Той самий паразит, що грозив мене знищити за те, що я, бач, часто й гучно роняю на підлогу холодильник! Той са... Ще б не знати! Так це його? Таж я сам із задоволенням такого уколо... Кхе... Добре, розберемося. Шум, кажеш? Так, пару годин тому і я чув шум знизу, тільки він був схожий не на тупіт бегемотів, кулеметну чергу й тривалий вихлоп кишкового газу, а на тупіт носорогів, автоматну чергу й спів Віллі Токарева. Я навіть постукав шкарпетками по паркеті, щоб унизу припинили шуміти. Як це Іваненко, Петренко і Сидоренко могли не

чути?!

– І мрець, і живці, то пак живі художники, залишаються на місці злочину. Підемо, оглянеш, допитаєш, – попросив інспектор Полуящиков.

Двірник Нишпорка, крім фіолетових спортивних штанів і малинової краватки, надяг ще й блакитну майку, і картатий коричневий піджак, після чого обидва детективи – професіонал і аматор – поїхали до місця злочиня. Їхати довелося недовго, усього одну зупинку. На ліфті.

У квартирі натурника панувало творче безладдя. Погляд двірника наштовхувався на тюбики з фарбою, полотна, грудки глини, фотоапарати, художників і міліціонерів.

Міліціонерів Жужжалова, Зільберкукіна, Достоевського й Переплюньпаркана Нишпорка привітав, по черзі потискуючи їм руки й проказуючи:

– Здрастуйте... Добрий день... Вітаю вас... Радий зустрічі.

Потім перепитав у друга:

– Так кажеш – труп негі... тьху, Небіжчика – у ванні?

– Ага, плаває, – підтвердив Полуящиков.

– Помилуємося.

Солопій Охрімович відкрив двері, до яких була приклеєна репродукція «Купальниці» Ренуара, і помилувався: у червоній водичці мальовничо плавали останки Іллі Григоровича, радуючи око насиченістю колориту й експресивністю композиції.

Оглянувши тіло і його околиці, Нишпорка вирік:

– З погляду недосвідченого детектива, тут мало місце банальне самогубство. Небіжчик узяв у рот ампулу із ціаністим калієм або іншою миттєво діючою отрутою, підвівся на край ванни, надяг на шию зашморг прив'язаної до гака на стелі мотузки й, розкусивши ампулу, повісився. Але мотузка виявилася неміцною, порвалася, і самогубець плюснувся у ванну з водою. При цьому мотузка захлиснула сокиру, що лежала на полиці над ванною, сокира зірвалася вниз і встромився в череп самогубця.

– Геніально! – викликнув інспектор Полуящиков і заходився конспектувати слова друга фломастером у блокноті. – А як пишеться слово «банальне»? Через букву «ю» або букву «и»?

– Здається, через літеру «у», – підказав молодий міліціонер Достоевський, мигаючи рудими, як мандарин, віями.

– Не поспішай, Захаре. Я сказав, що банальне самогубство отут

мало місце тільки з погляду недосвідченого детектива, – нагадав двірник Нишпорка. – А з погляду детектива досвідченого... – Зір досвідченого детектива він пропустив крізь велику лупу. – А з погляду досвідченого детектива – це інсценівка самогубства, спроба ввести слідство в оману.

– З чого це випливає? – запитав Захар.

– З мотузки, – відповів Солопій Охрїмович. – Надскруппульозний її огляд за допомогою збільшувального скла показує, що в дійсності мотузка не обірвалася сама собою, а була перегрижена зубами. Напевно, натурника спочатку утопили у ванні, а потім, щоб це виглядало як самогубство, засунули йому в рот ампулу, устромили в череп сокиру, а мотузку перегризли на дві частини; одну надягли у вигляді зашморгу на шию покійного, а другу прив'язали до гака на стелі. Коротше, у наявності – банальне вбивство. Тобто не на явності, а на шиї, на потилиці й у роті.

– Геніально! – повторив інспектор Полуящиків, записуючи. – А як пишеться «банальне»: через «з» або через «х»?

– По-моєму, через «щ», – підказав молодий міліціонер Достоевський, мигаючи рудими, як мандарин, віями.

– Але я не знаю, як пояснити той шум, що мав місце в цій квартирі, який чув і я, і інші сусіди, – задумливо вимовив Нишпорка, ворущачи ніздрю мізинцем. – Поспілкуюся з художниками.

Бадьоро клацнувши неживого сусіда нігтем по холодному носу, двірник вийшов із ванної. Чотири міліціонери – Достоевський, Зільберкукін, Переплюньпаркан і Жужжалов – розступилися, пропускаючи його до Іваненка, Петренка й Сидоренка.

– Так що ж ви отут натворили, служителі муз? – говорив Солопій Охрїмович Нишпорка, наближаючись до живописця, фотографа й скульптора.

– Я натворив скульптуру «Пісяючий хлопчик», – відповів Серафїм Едуардович Петренко, указуючи нігтями на натворене.

– Забавно, – оцінив двірник-детектив, зирнувши на скульптуру.

– Звичайно, пісяючий хлопчик – досить заїжджена тема, – продовжував скульптор, мигаючи крізь вус металевим зубом. – Пісяючих хлопчиків неодноразово зображували скульптори різних країн і різних епох. Я вирішив унести в цей розтиражований сюжет свіжий струмінь, тому зобразив пісяючого хлопчика таким, що стоїть на броньовику, з кепкою в руці.

– Струмінь хороший, а от сам хлопчик мало схожий на

Небіжчика, – критично зауважив інспектор Полуящиков. – Ви ж з нього ліпили.

– По-перше, робота ще не кінчена, це тільки чорновий варіант, – образився Петренко, – а по-друге, я взагалі не прагнув до портретної схожості.

– А ви? – Детектив-аматор Нишпорка обернувся до живописця Вольфганга Ходжибердийовича Іваненка. – Бачу. Натюрморт із ананасом.

– Ні, картина називається «Ранок металурга», – соромливо буркнув живописець, намагаючись відідрати від волохатої бороди присохлий до неї тюбик.

– Ви вважаєте, металурги починають день із таких екзотичних сніданків? – поцікавився детектив-професіонал Полуящиков.

– Це не ананас, це доменна піч, – зніяковіло пояснив Вольфганг Ходжибердийович, намагаючись відколупнути пензлик, що присохнув до коміра.

– А, ну так, піч. А ліворуч – стомлений металург, – зміркував двірник. – Бач, як зіщулився, роботяга. Усе зрозуміло.

– Ні, це не стомлений металург, а вагонетка з рудою, – несміливо поправив Іваненко, намагаючись відірвати від рукава присохлу до нього палітру.

– А де ж тут сам металург?! – викликнув Полуящиков.

– Металург їде на роботу в тролейбусі, – промурмотав стушований живописець, смикаючи другий тюбик, що присохнув до штанів на коліні.

– Та де ж тут тролейбус, хрін подери!!! – вискнув обурений живописом молодий міліціонер Достоевський, мигаючи рудими, як мандарин, віями.

– Поки немає, – зітхнув знічений художник і почухав третій тюбик, що присохнув до волохатої потилиці. – Я писав диптих, тобто картину, що складається із двох окремих полотен, об'єднаних спільною темою. На одній частині я зобразив доменну піч у очікуванні металурга, а на другій збирався зобразити натурника Небіжчика у вигляді металурга, що їде в тролейбусі на роботу.

– Логічно, – оцінив Солопій Нишпорка.

– І от поки Ілля Григорович нібито дзюрив як би із броньовика для Серафіма, я дописав першу частину, щоб після перекуру приступитися до другої. А воно он як вийшло, – зажурився Вольфганг Ходжибердийович.

– Так, воно вийшло до ванної й там загинуло, – підтакнув двірник. – А ви чім похвастаєтеся, громадянине Сидоренко? – повернувся Солопій Охрімович до третього жерця мистецтва, що сумовито гладив нігтем велику стародавню дерев'яну фотокамеру, яка норовила прикинутися гармошкою.

Фотограф Дормидонт Єрмолайович Сидоренко гірко поворухнув чолом, трагічно покачав пустельним (в аспекті рослинності) черепом, смутно схлипнув правою ніздрею, похмуро зіщулився, розстроєно мигнув очима, тужно зітхнув і, нарешті, неголосно... промовчав.

– Визнайтеся, над чим працювали, – наполягав детектив Нишпорка.

– Над фотосерією «Ню і ню!», тобто серією знімків оголеної натури, – буркнув невеселий фотохудожник і змахнув рукавом скупу чоловічу шмарклю.

– Оголена натура – це Небіжчик? – уточнив Солопій Охрімович.

– А хто ж. Ілля Григорович. Він був кращою моєю фотомоделлю, розумієте. – Сидоренко змахнув другу зрадницьку краплю. – Тепер уже ніколи, розумієте, ні-ко-ли...

– Плюньте, – сказав двірник.

– Вам легко казати! А де я візьму іншого такого натурника! Це ж був віртуоз! Маестро! Живий класик позування!

– Плюньте, повторюю. От у цю пробірку, – наполягав Нишпорка, діставши з кишені скляшки.

– Навіщо?

– Нам потрібний зразок вашої слини.

– Ви мене у чомусь підозрюєте?

– Ані в чому, абсолютно ані в чому. Крім хіба тільки звірячого вбивства. І ви, громадяни Іваненко і Петренко, теж плюньте в пробірки.

Служителі муз пустили ротову вологу в три скляшки.

Солопій Охрімович, закупоривши оті посудинки чорними гумовими корками, простягнув їх інспекторові Полуящикову зі словами:

– Нехай у лабораторії порівняють цю слину зі слиною на перегризеній мотузці.

– Геніально! – захопився Захар Захарович.

– А ви докладно викладіть, – знову повернувся двірник Нишпорка до трьох так званих жерців мистецтва, – що отут сталося

від моменту, коли натурник пішов у ванну, до миті, коли ви зателефонували до міліції.

– Ну, Ілля Григорович пішов у ванну обполоснутися, оскільки, працюючи пісяючим хлопчиком, так би мовити, він спітнів від роботи. А ми втрюх вийшли на балкон покурити й погомоніти, – почав розповідати «жрець» Петренко. – Минула година, а Ілля Григорович із ванної все не виходить і не виходить. Ми його покликали, а він – анітелень. Тоді ми зрозуміли, що з ним щось скоїлося, увірвалися у ванну й побачили його у воді із сокирою в потилиці й зашморгом на шиї. Він уже був мертвий. Отоді ми відразу й зателефонували...

– На двері ванної із внутрішнього боку зламана засувка. Це ви її, або вона вже була...

– Це нам довелося зламати, двері ж були замкнені зсередини.

– Під час перекуру ви чули який-небудь шум?

– Спочатку з ванної чулося хлюпання води й спів Іллі Григоровича, – пригадував скульптор Петренко, блискаючи крізь вус металевим зубом.

– Він співав: «В траве сидел кузнечик совсем как огуречик...» – уточнив фотограф Сидоренко і змахнув рукавом ще одну скупу чоловічу краплю з носа.

– А хвилин через п'ять ці звуки припинилися, і доти, поки ми виламали двері, усе було тихо, якщо не брати до уваги нашої розмови, – зніяковіло додав живописець Іваненко, смикаючи присохлий до бороди тюбик.

– Усі сусіди години дві тому почули шум у цій квартирі, – сказав двірник Нишпорка.

– Особисто я ніякого шуму не чув, – знизав плечима Іваненко.

– І я шуму не чув, – підтвердив Петренко.

– І я, – підтакнув Сидоренко. – Я ще подумав: як це Ілля Григорович міг так беззвучно зірватися з мотузки й плюснути у ванну? Ані стукоту, ані плескоту, ані стогону...

Нишпорка з Полуящиковим вийшли на балкон, де дійсно були попіл і недопалки сигарет в імпортній бляшанці з-під тушонки з корейського собаки.

– Зверни увагу, Захаре, що з балкона не видно двері ванної, тому якщо у ванну входити або з неї виходити, стоячі на балконі цього не побачать, – зауважив детектив-аматор.

– Але якщо хтось увійшов у ванну й убив натурника, поки

художники отут курили, то як же вбивця міг вийти, якщо двері залишилися замкненими зсередини? Не міг же мрець їх замкнути після відходу вбивці! – висловив сумнів детектив-професіонал.

– Це питання, – погодився Солопій Охрімович.

– А може, все-таки самогубство? – з надією запитав Захар Захарович.

– Втім, про те, що двері були замкнені зсередини, ми знаємо тільки зі слів художників. Якщо це вони уколошкали натурника, то й засувку на двері зламали спеціально для того, щоб увести слідство в оману, – вивергнув версію Нишпорка, ворущачи ніздрю мізинцем.

– Але якби вони його уколошкали й інсценували самогубство, то запевняли б нас, що чули, як натурник покінчив із собою, як зірвався з мотузки й плюснувся у воду, як зверху гримнулася сокира. Навіщо ж їм мовити, що таких звуків не було, якщо це суперечить версії про самогубство. Нелогічно, – сказав інспектор карного розшуку.

– Так, нелогічно, – погодився двірник.

Вони повернулися до художників.

– Скажіть, служителі муз, а який у натурника був настрій? Він був у депресії? – запитав Нишпорка.

– Навпаки! – викликнув Петренко, блиснувши крізь вус зубом. – Ілля Григорович був сьогодні життєрадісний, веселий. Увесь час жартував.

– Анекдоти розповідав! І про Вовочку, і про Штірліца, і про Вінні Пуха з П'ятачком, і про Василя Івановича з Петькою, – уточнив Іваненко, смикаючи пензлик, що присохнув до коміра.

– Мені особливо запам'ятався той, де П'ятачок із червоним прапором бігає туди-сюди під великим-превеликим дубом і співає: «Наш паровоз, вперьод леті, в комуні остановка...», а Вінні Пух, здіймаючись на повітряній кульці, йому зверху кричить: «Агов, П'ятачку, по-моєму, бджоли однаково не вірять, що я паровоз». Я так сміявся! – схлипуючи, згадав Сидоренко і змахнув скупу чоловічу краплю.

– Ілля Григорович завтра мав одержати гонорар за написану ним монографію про філософію епікурейців, от він і радів, – пояснив Петренко, продовжуючи блискати коронкою крізь вус. – Не було в нього ані депресії, ані навіть натяку на поганий настрій! Ума не прикладу – із чого це він наклав на себе руки!

Нишпорка з Полуящиковим презирнулися й дуетом подумали, що якби художники уколошкали натурника й інсценували

самогубство, то запевняли б, що він був у депресії й не хотів жити. Хоча, як знати...

– Я б хотів допитати вас трьох окремо, – вимовив двірник. – Давайте, почнемо з вас, Іваненко. Давайте, усамітнімося з вами... еее... ну, хоча б от на балконі ж.

І Солопій Охрімович знову попрямував на балкон, а за ним, стукаючи об паркет рамою, що присохнула до підошви, потупав живописець.

– Скажу вам, громадянине Іваненко, просто, не в брову, а у вухо, що в мене є підстави думати, що кончина натурника – це вбивство, а не самогубство, – сказав там у вухо Вольфгангу Ходжибердійовичу Солопій Охрімович, – і що цей шляхетний вчин... тьху... і що це лиходійство вчинив або хтось із вас трьох, або хтось четвертий, що заходив у квартиру, поки ви перекурювали на балконі. Зізнайтеся чесно, чи відлучався хтось із вас трьох із цього балкона під час перекуру?

– Відлучалися, – зізнався живописець, почухуючи нігтями тюбик на потилиці. – Спершу мені приспичило за малою нуждою, я сходив до туалету, подзюрив. За кілька хвилин Сидоренко відлучився на кухню, щоб, як він сказав, запити пігулку від нежитю. А ще через кілька хвилин Петренко відлучився в коридор, щоб, як він сказав, зателефонувати дружині.

– А як ви гадаєте – кому вигідна смерть Небіжчика?

– Ну, не знаю... А! Небіжчик якось говорив, що в нього є мерзенний сусід, от, зверху, саме над ним, – живописець указав забрудненим фарбою нігтем нагору – на балкон Нишпорки. – Така, казав, сволота! Цей гадський сусід йому й квартиру заливав, і підпалював, і під дверима паскудив, і собачку вбив, і газети в скринці палив, і спати не давав, улаштовуючи ночами гуркіт, та інші всякі капості... Вони ненавиділи один одного. От я й ду...

– Ні-ні-ні, – перебив Солопій Нишпорка, – це не те... Це... Кхе... Ну... Гм... Це... Еее... А інші?

– Ну, не знаю... Хіба тільки... Ні, не певен...

– Давайте, давайте, викладайте.

– Сидоренко – родич Небіжчика. Єдиний родич, наскільки я знаю. І єдиний спадкоємець, у випадку, якщо Небіжчик... Ну, ви мене розумієте. А Небіжчик, хоч і живе, як бачите, скромно... жив... людина не бідна. Кажуть, він у карти багато навигравав і в нього на ощадкнижці... Ну, ви мене розумієте.

– Спасибі за важливу інформацію, – подякував живописцеві двірник і, відправивши його з балкона (звичайно, не вниз, а назад у квартиру), крикнув: – Наступний! Сидоренко!

Схлипуючи ніздрию, фотограф поплентався на балкон.

Там він підтвердив детективові-аматорові, що під час перекуру Іваненко відлучався начебто до туалету, Петренко – мовбито телефонувати дружині, а він – Сидоренко – ходив на кухню, щоб набрати з крана води й запити пігулку від застуди, а то з носа так і дзюркотить.

На запитання, хто, на його думку, зацікавлений у смерті Небіжчика, Дормидонт Єрмолайович відповів:

– Скажу по секрету: Небіжчик мав таємний інтимний зв'язок із дружиною Петренка, із Зінаїдою Орестівною. Ілля Григорович сам мені прохопився у хмелю, як родичеві. Ми з ним кузени... були. Наші матері, царство їм небесне, – рідні сестри. А Петренко жахливо ревнивий. Увесь час дзвонить дружині, стежить, перевіряє. Якби Петренко довідався, що Зінаїда йому наставляє роги з Небіжчиком, то... Цей Петренко – справжній Отелло. Ілля Григорович зізнався, що він Петренка боїться. – Сидоренко, затисши пальцем одну ніздрию, бризнув з іншої носовою краплею, але вже не скупую, а щедрую. Бризнув влучно – точно в «Мерседес», що проїжджав під балконом. – Ні, я не натякаю, начебто Петренко причетний до загибелі Іллі Григоровича, я просто констатую факт.

– Дружина Петренка – це така щупленька, гостроносенька, з таким волоссям? Я їх одного разу разом бачив, – уточнював Нишпорка.

– Ні, то Люська, швачка з фабрики «Червона шапка», а Зінаїда Орестівна – вона навпаки... У неодруженого Небіжчика було дві коханки. Звичайно, від кожної з них він приховував наявність суперниці.

– Жінки теж бувають дуже ревнивими й здатні за зраду... – задумливо промурмотав двірник, подякував фотографові за інформацію, відпустив його й покликав Петренка.

На запитання, кому, на його думку, вигідна смерть Небіжчика, Петренко, мигаючи крізь вус металевим зубом, відповів:

– Ну, наприклад, Іваненку, так, цьому. Іваненко програв Небіжчику в карти величезну суму, і Ілля Григорович усе чекав, коли ж Вольфганг віддасть йому той картковий борг. А раз Небіжчик умер, виходить, і картковий борг анульований; Вольфгангу, ну, Іваненку

вже нема кому віддавати програні гроші. Але це не означає, звісно, що саме Іваненко винний у смерті Іллі Григоровича...

– Тепер мені треба як слід обмізкувати зібрані факти, – сказав потім Солопій Охрімович Нишпорка Захарові Захаровичу Полуящикову. – Загадкова справа. Особливо цей дивний шум, який чули зовні, але не чули усередині... Піду додому, попрацюю мозковими звивинами.

– Так-так! – зрадів інспектор карного розшуку, знаючи з досвіду, що якщо вже цей двірник почне працювати мозковими звивинами, то обов'язково допрацює ними до викриття злочинця. – А я до тебе завтра навідаюся й повідомлю результати розтину трупа й лабораторного порівняння слини.

Перш ніж покинути квартиру натурника, Нишпорка заглянув у ванну, щоб попрощатися з міліціонерами, котрі зібралися витягти з рідини слизького голого мерця. «Без труда нема плода» – проказує народна мудрість. Це твердження залишається слухним, навіть якщо замінити слово «плід» на слово «мрець». Добре ще, що небіжчик не був товстуном, а то б довелось додавати ще більше зусиль.

Потискуючи руки налаштованим на цю працю Переплюньпаркану, Жужжалову, Зільберкукіну й Достоевському, Солопій Охрімович вимовляв:

– До побачення... Усього доброго... До нових зустрічей... Радий був здибатися... Бажаю довгих років життя.

П'ята потиснута рука виявилася мокрою ногою мертвяка, якому двірник побажав довгих років життя.

– Тьху ти! Виставив! – лайнувся Нишпорка й витер пальці об штани, ні, не свої, а сусіда, що висіли на батареї.

Після цього він покинув квартиру уколошканого натурника й піднісся за допомогою ліфта на один поверх – до своїх рідних пенатів.

Переступаючи рідний поріг, детектив-аматор ледве не розчавив підошвою капця свого, так би мовити, співмешканця – свійську тварину. Тварина була, по-науковому висловлюючись, люмбрикусом; а, по-простонародному виражаючись, земляним хробаком, або, як ще кажуть, дощовим черв'яком. На кличку Робесп'єр. Відчувши тапок хазяїна, слизький шнуркоподібний Робесп'єр радісно завиляв своїм організмом.

Із книг і фільмів Нишпорка знав, що деякі відомі детективи тримали вдома свійських тварин. Наприклад, у лейтенанта Коломбо,

з американського телесеріалу, був улюблений цуцик... Рівняючись на них, детектив-аматор Нишпорка теж заводив у себе різних звірків. Будучи за природою індивідуумом оригінальним і навіть дещо екстравагантним і ексцентричним, двірник ігнорував таких банальних істот, як кішечки, собачки, хом'ячки або акваріумні рибки, а волів тримати когось більш екзотичного. Так, у різний час на житлоплощі двірника мешкали такі «брати менші»: блоха Христофор, носоріг Пушок, слимак Людовик, горила Аполлінарій Андрійович, солітер Вітька, верблюд Самокат і тарган Сумароков. Тільки тварини виявлялися всі якісь не живучі й швидко здихали. Після того як здох тарган Сумароков (названий так на честь улюбленого російського поета; до речі, саме мумія Сумарокова – таргана, а не поета – працювала тепер закладкою в книзі «Волога ніздря брюнетки»), Солопій Охрїмович завів удома дощового хробака (викопавши його із клумби біля будинку), якого назвав Робесп'єром на честь знаменитого французького революціонера.

– Зголоднів, Робесп'єрчику? – Детектив ласкаво поплескав черв'ячка носком капця.

Робесп'єр, як би погоджуючись, ще динамічніше завиляв собою.

– Зялязь мі погодуємо насєго Льобесп'єльчика, – засюсюкав зменшувально-ласкаво Солопій Охрїмович, схопив слизького звивистого вихованця двома пальцями й потунав на кухню, продовжуючи сюсюкати: – Зялязь мі дямо нясєму улюбленцеві чельвоної ікольочки.

Нишпорка підняв хисткий холодильник, перевівши його з горизонтального положення у вертикальне, підклав під його дно закам'янілий батон, щоб зафіксувати агрегат у вертикальній позиції, відкрив дверцята балансуєчого холодильника, дістав баночку червоної ікри, ляпнув цей делікатес на порцелянове блюдо вісімнадцятого століття, поставив блюдо на лінолеум підлоги й став тикати хробака мордочкою в ікру. Хробак увертався.

– Та що ж і ти усе нічого не їси! – засмутився Нишпорка, спостерігаючи, як улюбленець відповзає від блюда до салатниці з того ж сервізу, що також стоїть на підлозі, до салатниці, наповненою вгноєною землею, у якій Робесп'єр і провадив більшу частину свого життя.

Солопій Охрїмович сам поглинув ікру, облизав блюдо й сказав:

– А тепер віддамся роздумам. О ліро! Розбуди в мені ідеї!

Із книг і фільмів Нишпорка знав також, що деякі відомі

детективи віддавалися роздумам, музикуючи на якому-небудь інструменті. Наприклад, Шерлок Голмс грав на... Ну, це загальновідомо. І одного разу двірник вирішив наслідувати їхній приклад. Але у зв'язку зі своєю оригінальністю, що переходить в екстравагантність, Солопій Охрیمович не схотів опускатися до таких банальних варіантів, як скрипка, або, скажімо, фортепіано, а зажадав грати на чомусь більш винятковому.

– От, наприклад, ліра! – сказав собі Нишпорка.

Він пам'ятав, що в шкільні роки читав якийсь вірш, у якому якийсь поет визнавався, що за допомогою ліри в комусь щось пробуджував.

Спробувавши придбати ліру, двірник із радістю переконався, що не помилився у виборі: це інструмент дійсно рідкісний. Судячи з того, що ніяких лір у продажі не було.

Ця обставина надихнула його на спорудження ліри власними кінцівками. Але заковика була в тому, що Нишпорка не знав, як і із чого робляться ліри, ніколи їх не бачив і взагалі, крім того, що хтось у комусь щось лірою пробуджував, ніякої інформації про цей інструмент не мав.

– Але це не привід для відступу! – сказав собі детектив. – Немає інформації – покладаюся на інтуїцію!

Не встигнув він як слід покластися на інтуїцію, а вона вже підказала йому, що ліри робляться із цеглин, автопокришок і пластиліну. Дуже здивувавшись такій підказці, Солопій Охрیمович, проте, засукав рукава й приступився до роблення інструмента. Через дві години й двадцять три хвилини від початку роботи ліра була готова!

Якщо ти, безцінний мій читачу, думаєш, що така ліра погано звучала, то ти глибоко помиляєшся! Навпаки! Така ліра взагалі не звучала! У цьому й полягала її основна перевага! Адже, по-перше, музичних інструментів, які при грі на них видають які-небудь звуки, хоч греблю гати; а от музичні інструменти, які при грі на них дотримуються повної тиші, – це велика рідкість, можна навіть сказати, раритет! По-друге, на беззвучному музичному інструменті можна грати, навіть маючи дуже чутливих і нервових сусідів (на зразок Небіжчика) за дуже тонкою стіною. І по-третє, і це найважливіше, якщо при грі під час роздумів на звичайних музичних інструментах звуки можуть відволікати від самих роздумів, то при грі на беззвучному інструменті ніякі звуки від роздумів не відволікають!

Коротше кажучи, така ліра була саме тим, що й було треба!

Отже, сказавши: «О ліро! Розбуди в мені ідеї!», двірник виволік з кута за газовою плитою свою громіздку беззвучну ліру й прийнявся з натхненням на ній грати, працюючись гамселячи трубчастим гумовим «смичком» по обох клавішах.

Граючи, щосили тужився мозковими звивинами, бажаючи доколупатися до розгадки таємничого вбивства сусіда.

При цьому його замислений погляд переміщався з цегляно-автопокришко-пластилінової ліри на нестійкий холодильник у позі Пізанської вежі; з холодильника – на книжку «Волога ніздря брюнетки» із сухим черевцем покійного таргана Сумарокова, що визирає між сторінок; із книжки «Волога ніздря брюнетки» – на книжку «Злочин і кара», на якій лежить сковорідка; зі «Злочину й кари» – на порцелянову салатницю, наповнену землею, у яку поринув черв'як Робесп'єр; із салатниці – назад на ліру...

Поступово під напором його титанічної мозкової напруги, стахановської праці звивин, правда про злочин стала проявлятися у всій своїй мерзенній наготі...

І коли Нишпорка зрозумів усе, ця порнографічно гола правда так торсоннула детектива, що він у шоці водив так званим смичком по холодильникові, витирав блюдце малиноюю краваткою, почухував потилицю сковорідкою й бурмотав:

– Та як же так! Що ж тепер робити?!..

Знайшовши відповідь на запитання «Хто вбив Небіжчика?», але не знайшовши відповіді на запитання «Що ж тепер робити?!», Солопій Охрімович прийшов у таке роздратування, що сердито відіпхнув свою беззвучну ліру, нервово вбіг у спальню, люто скинув штани, гнівно обрушився на постіль і злісно... заснув.

Спочатку йому снилося, що він спить у своїй постелі й бачить сон про те, як він спить у своїй постелі й бачить сон про те, як він спить у своїй постелі й бачить сон про те, як...

Потім йому приснився я – автор оповідання «Хто уколошків натурника?». У тому сні я так несамовито й моторошно реготав, що в детектива кров холонула в жилах від мого жахливого сміху...

На щастя, цей кошмар, зрештою, закінчився, і почалося приємне: героїня роману «Волога ніздря брюнетки» любострасно стогнала: «Апчхи!.. Апчхи!.. Апчхи!..»; і все сміливіше й сміливіше оголювала свою спокусливу носову хустку...

Цей приємний еротичний сон був ранком перерваний знайомим

гримотінням. Знову Робесп'єр холодильник звалив, здогадався Нишпорка, прокинувшись і потягуючись. Підвівся і, почухуючи труси, поплентався на кухню.

Здогад виправдався: нестійкий холодильник знову лежав на боці, а шнуркоподібний слизький годованець винувато відповзав до своєї салатниці. Двірник погрозив йому (не холодильнику, а годованцеві, звісно) босою п'ятою.

За віконцем ранкове сонце сіяло так життєрадісно, начебто йому – сонечку – полоскотали під пахвами. Під впливом такої оптимістичної погоди й тонус у Солопія Охрїмовича був аналогічним. Він бадьоро заспівав арію глухонімого з опери «Мовчання – золото» і почвалав у ванну, щоб віддатися там чищенню зубів, ніздрів, вух і іншим гігієнічним подвигам.

І раптом, у момент, коли детектив чистив вухо ваткою, намотаною на зубочистку, бр'юхнувся у його душу, начебто морозиво на голову, спогад про розгадане вчора вбивство сусіда. І ошелешений двірник завмер з вираченими очима, спостерігаючи лицьове зіщулення задзеркального двійника...

З ванної Нишпорка вивалився з роз'юшеною душею й тремтячими кінцівками.

Апетит кудись накивав п'ятами, і двірник, не снідаючи й абияк одягшись, узявши улюблену мітлу, яку спеціально для нього виготовив відомий і геніальний столяр-червонодеревець Мойша Святославович Страдіварін, подався з будинку назовні, сподіваючись у роботі забути й заспокоїтися.

Але хіба заспокоїшся після такого!

Тому двірник підмітав асфальт смутно, неуважно, через що пропустив два обгорілі сірники, слинявий недопалок, дохлу муху й запилюжений презерватив.

Очкастий громадянин, із портфелем і в капелюсі, проходячи повз, уголос звернув увагу на цей недогляд. Був би в Нишпорки хороший настрій, він ані в якому разі не став би посилати очкастого громадянина за мікроскопом, та ще таким хамським тоном. Очкастий громадянин спалахнув і заперечив: мовляв, сам ти з колодою у вусі; явно натякаючи на зубочистку, яку Солопій Охрїмович через розлад забув витягти зі слухового органа. Двірник, вийнявши зубочистку, на це нецензурно парирував: мовляв, деякі (...!) бачать колоду в чужому вусі (...!), але (...!) не помічають (...!) порошок у своєму власному (...!) Очкастий громадянин тоді злобливо й демонстративно витрусив

з кишень прадавні тролейбусні талони на вже підметену площину...

Чи треба говорити, що двірник повернувся додому нітрохи не заспокоєним, та ще й із синцем під оком?

Скинувши верхній одяг, приготувавши й з відразою запихавши у себе яєчню, Солопій Охрімович вирішив вдатися до останнього засобу душевного зрівноваження – у двадцять шостий з половиною раз перечитати улюблений епізод з роману «Волога ніздря брюнетки». Учора він намагався перечитати цей фрагмент у двадцять шостий раз, але спроба була перервана дзвінком Полуящикова. Тому вчорашнє читання належало вважати не двадцять шостим, а всього лише двадцять п'ятим з половиною. Отже, сьогоднішнє повинно було стати (25,5 + 1) двадцять шостим з половиною.

Але тільки він приліг на холодильник, який у період смаження яєчні був приведений у вертикальне положення, але незабаром з гуркотом знову прийняв горизонтальне, і тільки розкрив книгу на сушеному тарганові Сумарокові, як дверний дзвоник заволав: «Дзинь-дзилинь-дзинь!!!» Даю волосся на відсікання (те, що під пахвами), що ти, безцінний читачу, уже зміркував, чий це палець знущався над кнопкою. Ну, звичайно ж, після того як Нишпорка захлопнув «брюнетку», остаточно розваливши мумію Сумарокова на окремі фрагменти, і, навіть не пов'язавши малинової краватки, почалапав до дверей, він виявив, роззявивши їх, збудженого інспектора карного розшуку Полуящикова 3.3. Збудженого не сексуально, а, так би мовити, детективно.

– Захаре, – сказав невеселий двірник-детектив.

– Моє шанування, Нишпорко! – привітався збуджений Захар Захарович, перемістивши себе у квартиру й захоплюючи двері поштовхом сідниць. – Отут такі справи!!! До речі, я тут неподалік бачив на асфальті запилюжений презерватив, дохлу муху, слинявий недопалок, два обгорілі сірники, прадавні тролейбусні талони й зубочистку з намотаною ваткою. Можна, я їх потім підмету?

– На здоров'я! – дозволив похмурий двірник, переміщаючи улюблену мітлу – шедевр столяра Страдіваріна – з комори до вхідних дверей, після чого повернувся на кухню й приліг на холодильник.

– А в мене такі новини, що голова обертом йде! – похвастався Полуящиків і осідлав плиту.

– Я собі уявляю, – гмикнув невесело двірник.

– По-перше, знаєш, чия слина виявилася на перегризений мотузці?! Нізащо не вгадаєш!

– Це вже однаково, – буркнув Нишпорка.

– Моя! Моя слина! Хоч убий, не розумію, як моя слина могла потрапити на мотузку! Я тобі клянуся, що я ту мотузку не гриз, я навіть на неї не плював! Але от як, як... Але це тільки квіточки! Результати розтину трупа Небіжчика – це взагалі щось фантастичне! Ти здивуєшся!

– Навряд чи.

– А хто тобі око...

– Про це перегодя.

– Ага, розтин. Уяви – у серці натурника виявився кульовий отвір! А шкіра й м'язи цілі! От як куля могла пробити серце, не пробивши тіла?!

– Мене це не дивує, – зауважив похмурий двірник, угвинчуючи в ніздрю мізинець.

– Але й це дрібниця в порівнянні з тим, що кишки Небіжчика, виявляється, вигризла якась хижа тварина, однак зовні тулуб мерця, як ти сам бачив, залишився неушкодженим! У черевній порожнині навіть залишився уламок зуба того хижака! Ми показали той уламок фахівцям-зоологам, і з'ясувалося, що це зуб якогось звірозубого ящера, або, по-науковому висловлюючись, теріодонта, що жили на Землі приблизно двісті п'ятдесят мільйонів років тому і давним-давно вимерли!!!

– От дає! – незрозуміло про кого сказав лежачий на холодильнику детектив-аматор, продовжуючи меланхолійно ворухити мізинцем ніздрю. – Але навіть це мене не дивує.

– Але й це ще не все! Уявляєш, кістяк твого сусіда виявився не кістяним, а з якогось невідомого металевого сплаву!!!

– Я не здивувався, навіть якби його кістяк виявився із чистого золота, інкрустований смарагдами й рубінами, – знову гмикнув двірник, витираючи ніготь мізинця об фіолетові спортивні штани.

– Невже в тебе вже є пояснення цієї неймовірної події?! – заволав, згоряючи від цікавості й нетерпіння, інспектор карного розшуку, і так заговтузився на газовій плиті, що ледве не беркицьнувся з неї на підлогу. – Невже ти знаєш, чому в натурника металевий кістяк?! Невже ти можеш розтлумачити, як його кишки вигризла тварина, що жила сотні мільйонів років тому, та ще не ушкодивши поверхні тіла?! Невже ти знаєш, як йому прострелили серце, не пробивши шкіри?! Невже ти знаєш, як на мотузку зі зашморгом потрапила моя слина?! Невже ти знаєш, хто твоєму

сусідові засунув у рот ампулу з отрутою, як з'ясувалося – ціаністим калієм, і встромив сокиру в потилицю?! Невже знаєш?!

– Знаю, – зітхнув сумний Нишпорка.

– Хто?! Як?! За що?! Розповідай, розповідай скоріше!!! – Збудження детектива Полуящикова дійшло до точки кипіння, і видалося, що він сидить не на холодній газовій плиті, а на палаючій, і що всередині нього вже клекоче пара. – Ну-ну-ну, давай же!

Солопій Охрімович, лежачи на холодильнику, відповідав, відповідно, з холодком:

– Мого сусіда Іллю Григоровича Небіжчика вбив... Ні, перш ніж я відповім на це питання, ти відповиси на моє. Хто вбив стареньку?

– Чур, не я!

– Ні, я серйозно.

– Яку стареньку?

– Стареньку-лихварницю. У Достоевського. Ні, не у вашого Достоевського, а в письменника, у Федора у Михайловича. У романі «Злочин і кара». Читав?

– У школі проходили. Пам'ятається, бабусю там замокрушив студентик... Еее... Родіон... Еее... Распутін. Так, Родіон Распутін. Прийшов до бабусі із сокирою й порозкинув мізками. Її.

– Раскольніков, – поправив Нишпорка.

– Так-так, Раскольніков, Родіон Раскольніков! Пам'ятаю!

– А якщо хорошенько подумати? Порозкинути мізками... Ні, своїми. Поворухити звивинами.

Інспектор Полуящиков поворухнув звивиною, другою, третьою... Переворухивши усіма, через пару хвилин повторив:

– Ну Родіон Раскольніков же! А хто?

Солопій Нишпорка підвівся з холодильника, задумливо пройшовся по кухні, узяв зі стола досить засалений том – «Злочин і кара» – і, стукаючи по обкладинці нігтем, заговорив:

– Стареньку-лихварницю уколошкав не хто інший, як сам письменник Достоевський! Хоч і зробив це руками Раскольнікова. Раскольніков був лише маріонеткою в руках душогуба Достоевського. Тому що справжніми вбивцями придуманих персонажів є не інші персонажі, а самі автори! Достоевський зарубав стареньку, Тургенєв утопив Муму, Толстой пхнув під поїзд Анну Кареніну, Пушкін пристрілив Ленського, Шекспір задушив Дездемону і так далі. Тому, відповідаючи на запитання: «Хто вбив того або іншого персонажа?», сміливо говори: «Автор» – і ти не помилишся!

Двірник поклав книгу назад на стіл і схрестив руки:

– Тепер, щодо вбивства Небіжчика... Коли я вчора повернувся додому й віддався роздумам, я звернув увагу на купу навколишніх безглуздостей. На цю дурну беззвучну ліру. На книжку з ідіотською назвою «Волога ніздря брюнетки» і з мумією таргана Сумарокова між сторінок. На цей постійно падаючий на бік холодильник, на якому я постійно лежу, хоча холодильники не призначені для лежання. На дощового черв'яка, що живе в салатниці й чомусь названий Робесп'єром. На інші нісенітниці й курйози, побачені й почуті мною вчора... Навколишнє здалося мені якимось театром абсурду. І така кількість курйозів наштовхнула мене на думку: тут щось не так! Щоб розібратися в абсурді, нормальне, традиційне мислення не годиться! Тут треба мислити десь нетрадиційно, десь нестандартно, навіть десь абсурдно. І я став мислити нестандартно. Хіба може бути стільки курйозів, стільки дурощів, стільки абсурду в нормальному, реальному житті, мислив я. Чого вартий один тільки суб'єкт, пісяючий із броньовика! У реальному житті такої концентрації глупств, такого згустку курйозів бути не може, подумав я. І тоді я напружив усю свою інтуїцію, аж до посиніння... А ти ж знаєш, яка в мене інтуїція, майже безпомилкова... Ну, випадок з лірою не береться до уваги. І от напружив я її, не ліру, а інтуїцію, і вона мені раптом яа-ак підказала...

– Що?!! – здійнявся Захар Захарович.

– Що я, а також ти, а також уколошканий Небіжчик, а також міліціонери Переплюньпаркан, Жужжалов, Достоевський і Зільберкукін, а також художники Іваненко, Петренко і Сидоренко, а також невідомий капелюшно-портфельно-очкастий тип, що підбив мені нині на вулиці око, що всі ми є персонажами оповідання «Хто уколошкав натурника?»; оповідання, яке зараз придумує якийсь графоман; так, усього лише персонажами й не більш того; що всіх нас вигадав цей графоман; що ми існуємо не в реальному світі, а у світі, так би мовити віртуальному, що має місце лише в уяві цього графомана!

– Он як! – здивувався Захар Захарович.

– А раз натурник Небіжчик, як і ми всі, – персонаж оповідання «Хто уколошкав натурника?», виходить, його вбив... Ну, міркуй!

– Виходить, його вбив сам автор оповідання «Хто уколошкав натурника?»! – догадався персонаж Полуящиков.

– Він самий, душолюб! – кивнув персонаж Нишпорка. – Якби він

не напхав у своє оповідання стільки дурниць, курйозів, дивацтв, я б, може, ні про що й не здогадався. Якби це оповідання було солідним, серйозним, одним словом, нормальним, то і я б мислив серйозно, стандартно, і в результаті такого нормального думання прийшов би до висновку, що Небіжчика вбив або Іваненко, або Петренко, або Сидоренко, або ще хтось із нас, персонажів, як це зазвичай буває в солідних детективних творах. Але своєю несерйозністю, своїм літературним блазнюванням автор сам підбив мене на нестандартне й десь несерйозне мислення, у результаті якого я й викрив цього автора-убивцю! Автор ще може звалити це вбивство на когось із нас так само, як Достоєвський – не міліціонер, а письменник, – уколошкавши стареньку, звалив це на Раскольнікова; Тургенєв, уколошкавши Муму, звалив це на Гарасима; Толстой, уколошкавши Анну Кареніну, звалив це на неї саму; Пушкін, уколошкавши Ленського, звалив це на Онегіна; Шекспір, уколошкавши Дездемону, звалив це на Отелло... Але на кого б не звалив убивство Небіжчика автор оповідання «Хто уколошкав натурника?», я тепер певен, що вбивця сам автор! І око мені нині підбив саме автор оповідання «Хто уколошкав натурника?», адже той капелюшно-портфельно-очкастий тип був усього лише маріонеткою в авторських руках!

Нишпорка, щоб промочити пересохле від довгої промови горло, висмоктав з носика чайника холодної кип'яченої води. Після чого продовжив:

– Тепер стають зрозумілими дивні обставини вбивства: і те, що воно супроводжувалося шумом, який чули сусіди, але не чули художники; і те, що двері ванної виявилася замкнені зсередини... Адже все це лише вигадки автора, а навігадувати що завгодно можна, папір же все стерпить! Тому я анітрошки не здивувався, довідавшись, що на перегризеній мотузці була твоя слина. Не здивувався, довідавшись результати розтину трупа Небіжчика. Чи мало що автор може напридумувати! До речі, у результатах розтину він – автор оповідання – звернув із детективної історії в якусь фантастику, а це вже тхне еклектикою! А оскільки всі ці обставини – суть вигадка автора, то я б навіть не здивувався, якби виявилось, що Небіжчика утопила у ванні яка-небудь русалка, що живе нібито у водопровідних трубах; або що він умер, подавившись непізнаним літаючим об'єктом, прийнятим ним за вареник, що залетів у ванну крізь вентиляцію... Фантазія – штука непередбачена. Коротше кажучи, убивця натурника – наш автор!

– І за що ж він його?

– Та ні за що! Автори вбивають своїх персонажів не за щось, а просто так, щоб читачеві було цікаво!

– Але якщо вбивство натурника втнув автор оповідання «Хто уколошкав натурника?», то як же ми, персонажі цього оповідання, можемо заарештувати нашого власного автора?!

– Та ніяк не можемо! Це він може з нами робити все, що йому заманеться, а ми з ним нічого не можемо зробити! Та й до того ж убивство персонажа не вважається злочином і не веде до кримінальної відповідальності, тому автори вбивають нас, персонажів, не несучи за це ніякого покарання! Візьми для прикладу відому літературну маніячку-рецидивістку, серійну вбивцю Агату Крісті, у якої руки по лікоть в... чорнилах, на совісті якої сотні вмертвлених персонажів. Її за ці численні вбивства не тільки не посадили, але навіть не оштрафували! Навіть не докорили! Навпаки, тільки хвалили й підбивали, мовляв, продовжуйте в тому ж дусі, мем!

– Так що ж нам тепер робити?! – викликнув персонаж Захар Захарович Полуящиків.

– А що тут можна зробити, – зітхнув персонаж Солопій Охрімівич Нишпорка. – Нічого! Нам залишається тільки плюнути.

– У пробірки?

– Ні, взагалі.

– Тьху!!!

– Тьху!!!

* * *

– Так, мій персонажу Солопію Охрімівичу Нишпорка, ти правий: натурника Іллю Григоровича Небіжчика вбив не хто інший, як я сам, – кажу я – автор оповідання «Хто уколошкав натурника?», закінчуючи оповідання. – Але хоч ти мене й викрив, мені це дійсно нічим не загрожує. Ми, автори, добре влаштувалися: можемо у своїх віртуальних світах творити які завгодно лиходійства й при цьому залишатися абсолютно безкарними. Багато хто з нас, тішачись своєю безкарністю, мучать і вбивають персонажів у таких кількостях, що це схоже на літературний голокост. Особисто я вбив натурника не тому, що я такий кровожерливий (навпаки, я навіть зазнаю каяття сумління із цього приводу, хоч натурник і був не справжньою людиною, а придуманим мною персонажем, тобто істотою, так би мовити, не

існуючою), а для того, щоб показати громадськості, наскільки ви, персонажі, перед нами, авторами, безправні й беззахисні. Може, коли-небудь людство дійде до такого рівня гуманності, що навіть за невинуватого вбивство персонажа автора будуть якщо не саджати за ґрати, то хоча б штрафувати, що призведе до різкого зниження кількості насильства в літературі, кіно і т.д. А поки що... Я вам, персонажам, не заздрю, ой, не заздрю.

Ех! Як все-таки здорово, що сам я – не придуманий кимсь персонаж (чи, може... ні, сподіваюся, що так), а навпаки – автор! Як здорово, що я можу робити зі своїми персонажами що бажаю, не боячись, що мене за це покарають! Красота!!!

І отут я, автор оповідання «Хто уколошкав натурника?», тішачись своєю безкарністю, починаю так дико й моторошно реготати, що від цього страшного сміху в моїх персонажів кров холоне в жилах...

Це і є обіцяна в підзаголовку дурнувата розв'язка!

1986, 2000 р.
